

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání ZŠ Heřmanův Městec vychází z obecných vzdělávacích cílů a klíčových kompetencí RVP ZV. Specificky se neprofiluje, ale klade důraz na všestranný rozvoj osobnosti každého jedince. Při dosahování cílů základního vzdělávání zohledňuje a respektuje individuální potřeby a možnosti každého žáka. Zachovává co nejdéle ve vzdělávání přirozené heterogenní skupiny žáků a s využitím podpůrných opatření oslabuje důvody k vyčleňování žáků do specializovaných tříd a škol. Zvýrazňuje potřebu účinné spolupráce školy, školského poradenského zařízení (ŠPZ), zákonných zástupců žáků, příp. dalších osob, které se podílejí na vzdělávání žáka.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Při získávání základů všeobecného vzdělávání pomáhají žákům klíčové kompetence. Jejich úroveň není po ukončení základní školy konečná, ale tvoří základ pro další učení a orientování se v každodenním životě.

Při výuce žáků se zaměřujeme na využívání skupinové práce žáků, která vede k rozvoji týmové spolupráce, vzájemné pomoci a respektu. Zaměřujeme se na rozvoj znalostí, dovedností a postojů, které jsou využitelné pro budoucí životní praxi a další studium žáků. Pro žáky připravujeme diferencované úlohy podle jejich individuálních schopností, aby každý žák mohl zažít úspěch. Klademe důraz na personalizaci ve výuce.

Kompetence k učení – umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

- Při výuce klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem.
- Vedeme žáky k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům zvyšujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žáky vedeme k efektivnímu učení.
- Učíme žáky pracovat s chybou.
- Vedeme žáky k vyhledávání, třídění, zpracování a používání získaných informací.
- Umožňujeme žákům experimentovat, pozorovat, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry.
- Podporujeme samostatnost a tvořivost žáků.
- Vedeme žáky k prezentaci svých vědomostí a dovedností a jejich aplikaci v praxi (účast v různých soutěžích a olympiádách).
- Využíváme různé metody a formy práce.

Kompetence k řešení problémů – podněcovat žáky k tvořivému myšlení, k logickému uvažování a k řešení problémů

- Při výuce motivujeme žáky úlohami z praktického života, zařazujeme projekty, badatelsky orientované vyučování.
- Učíme žáky řešit problémové situace objevováním různých způsobů řešení a vyvození konečného řešení.
- Učíme žáky využívat chyb při hledání správného řešení problému.
- Umožňujeme žákům řešit úlohy podle jejich individuálních schopností.

Kompetence komunikativní – vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a dospělými ve škole i mimo školu.
- Vedeme žáky k porozumění užívaných pojmů.
- Rozvíjíme schopnost žáků obhajovat svůj vlastní názor a zároveň naslouchat názorům druhých
- Komunikujeme s žáky, zajímáme se o jejich názory.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami, podporujeme komunikaci žáků mezi sebou, ve skupině.

Kompetence sociální a personální – rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

- Při vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Vedeme žáky k tomu, aby dokázali střídat role ve skupině.
- Vedeme žáky k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- Učíme žáky pracovat v týmu.
- Vedeme žáky k odpovědnosti za své činy.

Kompetence občanské – připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, aby uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti

- V třídních kolektivech vedeme žáky ke stanovování pravidel chování.
- Vedeme žáky k uvědomování si svých práv, ale i povinností.
- Vedeme žáky k sebehodnocení.
- Podporujeme u žáků aktivní zapojení do činností kulturních, sportovních, environmentálních
- Učíme žáky respektovat druhé, vážit si druhých lidí.

Kompetence pracovní – pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

- Žáky vedeme k aktivnímu zapojení do praktických činností – práce na školním pozemku, dílnách.
- Vedeme žáky k aktivní účasti na exkurzích.
- Vedeme žáky k
 - dodržování pravidel bezpečnosti při práci s náradím, pomůckami
 - hygieně při práci
 - správnému vztahu k majetku školy
 - péči o životní prostředí ve třídě, škole, okolí
 - vhodné volbě povolání
 - prezentaci výsledků svých aktivit
 - rozvoji tvořivosti.

Kompetence digitální – připravovat žáky k využívání digitálních technologií při nejrůznějších činnostech, při řešení problémů

- Žáky vedeme k etickému jednání v digitálním prostředí při všech činnostech.
- Podporujeme žáky v seznamování s novými technologiemi.
- Umožňujeme žákům samostatně volit postupy, způsoby a prostředky při řešení simulovaných problémů, které vztahujeme k reálnému prostředí.
- Umožňujeme žákům používat digitální technologie inovativním způsobem tak, aby zefektivnili své učení.

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami vzděláváme v běžných třídách za poskytnutí podpůrných opatření. Vytváříme podnětné a vstřícné prostředí, které umožňuje maximální využití individuálních schopností žáka. Uplatňujeme individuální přístup a doporučené metody a postupy.

V první fázi se škola zaměřuje na vyhledávání a orientační šetření žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a připravuje návrhy na další péči o ně, spoluprací se zákonnými zástupci žáků a školským poradenským zařízením.

System péče o žáky s priznanými podpůrnými opatřeními ve škole

Podpůrná opatření 1. stupně

Podpůrná opatření 1. stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka, u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení.

Úpravy ve vzdělání navrhuje třídní učitel nebo vyučující konkrétního vyučovacího předmětu ve spolupráci s výchovným poradcem.

Výchovný poradce koordinuje spolupráci mezi pedagogy, zákonnými zástupci, školským poradenským zařízením a vedením školy. V případě rizikového chování spolupracuje také školní metodik prevence.

V rámci poskytovaných podpůrných opatření se klade důraz na individualizaci výuky (zohlednění individuálních potřeb žáka, doplňující výklad nebo procvičování, princip multisenzorického přístupu, nastavení dílčích cílů tak, aby žák mohl zažít úspěch, opakované vrácení se ke klíčovým pojmům a dovednostem).

Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření vyučující vyhodnotí, zda jsou podpůrná opatření účinná. Pokud poskytovaná organizační opatření v rámci podpory budou vyhodnocena jako nedostačující, může sestavit třídní učitel nebo vyučující daného předmětu plán pedagogické podpory. Škola doporučí zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby vydání doporučení školským poradenským zařízením poskytuje škola žákovi podpůrná opatření 1. stupně.

Podpůrná opatření 2. – 5. stupně

Na základě doporučení školy nebo svého uvážení mohou využít zákonní zástupci žáků pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

Školské poradenské zařízení (ŠPZ) určí stupeň podpůrných opatření, které odpovídají charakteru obtíží žáka a jeho speciálním vzdělávacím potřebám.

Na základě doporučení ŠPZ vypracuje škola individuální vzdělávací plán (IVP) bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce žáka.

Tvorbu IVP koordinuje výchovný poradce.

IVP může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka.

IVP v případě potřeby zahrnuje předměty speciálně pedagogické péče a pedagogickou intervenci.

Pedagogická intervence slouží zejména k podpoře vzdělávání žáka ve vyučovacích předmětech, kde je snaha posílit vzdělávání žáka, případně kompenzovat nedostatečnou domácí přípravu na výuku.

Předmět speciálně pedagogické péče je určen pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními, které jsou zaměřeny na oblast logopedických obtíží, řečové výchovy, nácviku sociální komunikace, zrakové stimulace apod. Předmět speciálně pedagogické péče je veden pracovníky školního poradenského pracoviště (školní psycholog, speciální pedagog) v rozsahu uvedeném v doporučení ŠPP.

Účinnost IVP je vyhodnocována jedenkrát ročně školským poradenským zařízením ve spolupráci se školou.

V případě podpůrného opatření spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů od třetího stupně podpory pro žáky s lehkým mentálním postižením bude pro tvorbu IVP využita minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů. Minimální doporučená úroveň, která je stanovena v RVP ZV pro 1. a 2. období 1. stupně a 9. ročník 2. stupně školy, bude na základě doporučení ŠPZ rozpracována pro konkrétní ročník v IVP žáka s přiznanými podpůrnými opatřeními.

Pro žáky s jiným, než mentálním postižením dle platné legislativy je možné na základě doporučení ŠPZ upravit očekávané výstupy nebo nahradit vzdělávací obsah jiným, pokud to vyžadují speciální vzdělávací potřeby žáků.

Při hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k jejich vzdělávacím potřebám a individuálním zvláštěm, respektuje se doporučení ŠPZ.

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných se řídí zákonem č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v planém znění, vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění.

Vzdělávání žáků nadaných

Škola vyhledává a rozvíjí nadání žáků. Vytváří podmínky k co možná největšímu rozvoji potenciálu žáků s ohledem na jeho individuální možnosti.

U žáků s projevy nadání jsou poskytována podpůrná opatření 1. stupně. Škola má vypracovaný plán péče o nadané a mimořádně nadané žáky.

Metody a formy práce s nadanými dětmi:

- diferenciací učiva – obohacování učiva – např. zadávání specifických úloh (problémové úlohy), individuální práce s naučnou literaturou, zpracovávání referátů k probíranému učivu
- posilování a rozvíjení sociálních dovedností
- příprava k účasti na soutěžích a olympiádách včetně celostátních a mezinárodních kol
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů
- vytahované studijní skupiny ročníkové

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou.

Na základě doporučení ŠPZ a žádosti zákonného zástupce žáka vypracuje škola IVP nejpozději do 1 měsíce od obdržení doporučení ŠPZ.

IVP sestavuje třídní učitel nebo vyučující daného vyučovacího předmětu ve spolupráci s výchovným poradcem. Výchovný poradce koordinuje tvorbu IVP i spolupráci pedagogů, zákonných zástupců, vedení školy a školského poradenského zařízení.

IVP může být upravován podle potřeb žáka i v průběhu školního roku.

Účinnost IVP je vyhodnocována jedenkrát ročně ŠPZ.

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM

Základním specifíkem žáků s OMJ je to, že vyučovací jazyk je pro ně cizím (resp. druhým) jazykem. Při jejich vzdělávání tedy dochází k situaci, kdy se současně učí nový (druhý) jazyk a zároveň se prostřednictvím tohoto jazyka učí. Jazyková bariéra je při vzdělávání zásadní překážkou, která může výrazně limitovat studijní úspěchy těchto žáků. Pro zapojení žáků s OMJ do výuky klademe důraz na uvědomění si jazykové odlišnosti žáka, která není jedinou odlišností, se kterou se učitelé při práci s těmito dětmi setkávají. Třídní kolektiv není nikdy homogenní, vždy se v něm najdou různí žáci s odlišnými předpoklady, schopnostmi i dovednostmi. Navíc je každý žák individualita, která má za sebou rozličné zkušenosti, rodinné zázemí a biografické nastavení, což jsou všechno faktory ovlivňující samotný přístup k učení a zároveň i fungování uvnitř kolektivu. Jestliže je součástí třídy, školy i žák s odlišným mateřským jazykem, přináší to nepochybně větší potřebu diferenciací učiva a odlišného přístupu.

Abychom při výuce poskytovali potřebnou podporu a tím odpovídali i na potřeby žáků s OMJ, vycházíme z pěti základních principů:

- propojujeme výuku obsahu a jazyka
- aktivujeme předchozí zkušenosti a znalosti žáků
- využíváme grafických vizualizací obsahu
- vytváříme prostor pro komunikaci
- vytváříme prostor pro aktivní produkci jazykových dovedností.

Dále dodržujeme při práci tato pravidla:

- mluvíme srozumitelně – žák rozumí zadání našich úkolů, výklad doplňujeme jednoduchými příklady, kterým žák rozumí. Žák totiž musí porozumět obsahu, aby pochopil princip. Při skloňování přídatných jmen používáme známá jednoduchá slova
- pravidelně kontrolujeme pokroky žáka – zavádíme žákovská portfolia, vedeme záznamové archy apod.
- učíme pro život – co žáci skutečně pro svůj život v současné situaci potřebují.

Hodnocení žáků s OMJ

Při hodnocení těchto žáků vycházíme z vyhlášky č. 48/2005 Sb., §15, odst. 6, kde se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost, která ovlivňuje jejich výkon. Při hodnocení respektujeme individuální vzdělávací potřeby žáků, při jejich hodnocení v jakémkoliv předmětu přihlížíme také k úrovni znalosti jazyka, k jeho odlišnostem s mateřským jazykem. Není nutné, aby žák zvládal veškeré učivo ve stejném rozsahu jako ostatní spolužáci (navíc může výstupy naplnit také v jiném čase než ostatní spolužáci). Žáci s OMJ dostávají podporu učitelem češtiny jako druhého jazyka v rozsahu 100 až 200 hodin podle úrovně znalosti českého jazyka. Pro hodnocení žáků s OMJ používáme kombinaci srozumitelného motivačního **slovního hodnocení** a klasického **hodnocení známkou**. Klademe důraz na seznámení s rozdíly klasifikace českého vzdělávacího systému a toho v zemi původu, aby se předešlo nedorozumění.

ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka jak v oblasti vědomostí, dovedností a schopností, tak v oblasti postojů a hodnot. Obsah průřezových témat je rozpracován do tematických okruhů. Každý tematický okruh obsahuje nabídku témat (činností, námětů).

Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích obsahů oborů. Tím přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Žáci dostávají možnost utvářet si integrovaný pohled na danou problematiku a uplatňovat širší spektrum dovedností.

Odkazy na realizaci průřezových témat v jednotlivých ročnících jsou uvedeny ve vzdělávacím obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů.

Přehled všech průřezových témat a jejich tematických okruhů uvádíme v tabulce.

POSTUPNÉ ZAVÁDĚNÍ INFORMATIKY

V souladu s opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-40117/2020-4 je postupně zaváděna vzdělávací oblast Informatika a klíčová kompetence digitální kompetence. Zavádění bude ve škole postupné, a to podle tabulky Zavádění změn od školního roku 2021/2022. Pro žáky, kteří zahajují výuku Informatiky bez návaznosti, je dáno přechodné ustanovení, v němž je uvedeno, které výstupy žáci zvládnou a budou z nich hodnoceni.

Zavádění změn od školního roku 2021/2022

ročník	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28
1.							
2.							
3.							
4.		Zahájení řádné	Zahájení řádné	Zahájení řádné	Zahájení řádně	Zahájení řádně	Zahájení řádně
5.		Zahájení bez návaznosti	Návaznost na 4	Návaznost na 4	Návaznost na 4	Návaznost na 4	Návaznost na 4
6.	Zahájení bez návaznosti	Zahájení bez návaznosti	Návaznost na 5	Návaznost na 4, 5	Návaznost na 4, 5	Návaznost na 4, 5	Návaznost na 4, 5
7.		Návaznost na 6.	Návaznost na 6	Návaznost na 5, 6	Návaznost na 4, 5, 6	Návaznost na 4, 5, 6	Návaznost na 4, 5, 6
8.			Návaznost na 6, 7	Návaznost na 6, 7	Návaznost na 5, 6, 7	Návaznost na 4, 5, 6, 7	Návaznost na 4, 5, 6, 7
9.				Návaznost na 6, 7, 8	Návaznost na 6, 7, 8	Návaznost na 5, 6, 7, 8	Návaznost na 4, 5, 6, 7, 8

Červeně – učí podle ŠVP č.j. ZŠ – HM/285/2019 z 1. 9. 2019

Modrá – přechodné období – neabsolvovali větší část předmětu informatika

Tmavě zelená – bez přechodného období – neabsolvovali menší část předmětu informatika

Světle zelená – řádné zahájení, plný obsah